

Folkhemsrevival i Fisksätra

<http://lotidningen.se/2010/12/03/folkhemsrevival-i-fisksatra/>

December 8, 2010

Från Fisksätra tar det 20 minuter till Slussen. Fisksätra ligger som en röd pärla bland alla de blå hållplatserna på Saltsjöbanan, enligt senaste valresultatet.

I somras åkte jag båt genom Skurusundet ut mot Saltsjöbaden. Vackra sekelskiftesvillor med snickarglädje kantade stränderna, till alla turisternas förtjusning. Plötsligt genom hål i den perfekta grönskan skymtade hus med ett helt annat formspråk, stora fyrkantiga bostadskomplex på rad, nästan hotfulla.

Miljonprogrammet insprängt i Idyllien. 8 000 människor. Cirka. Vem vet. Flest människor på minst yta i Sverige. Inga bilar. 80 språk. 50 språk finns representerade på bibblan.

Ett rött ufo bland M-märkta borgarvillor. Tungt.

Namnet Fisksätra är inget nypåfund. Det har anor tusen år tillbaka, Saltsjöbaden har bara dryga hundra år på nacken. Under vikingatiden var här en fisksäter och strandlinjen fem meter högre. Senare låg ett skärgårdshemman på platsen och minnet av fiskets betydelse går igen: Laxgatan. Harrgatan. Braxenparken. Ryssarna härjade runt och brände i skärgården i början på 1700-talet och inte heller Fisksätra slapp undan, det låg ju vid farleden. På 1800-talet började det byggas sommarvillor. Och där kommer Erstavik in i bilden.

Trycket från den växande storstaden påverkade det stora godset ägt av familjen af Petersens, vars intriger för att behålla fideikommissen (när gården ärvs av äldste sonen) utförligt och underhållande beskrivs av Björn af Kleen (vars mormor bor i Fisksätra) i boken Jorden de ärvde.

Af Petersens äger marken där Nackamasterna står och större delen av Nackareservatet. Men, de sålde av. Den största avstyckningen i slutet av 1800-talet såldes till K A Wallenberg och kom att bli Saltsjöbaden, den nya grosshandlarförorten.

1945 såldes en bit på 188 ha till Nacka kommun och vips byggdes Fisksätra på 1970-talets första hälft. Samtidigt som liknande områden sköt i höjden runt om i Sverige. En miljon bostäder.

Miljonprogrammen planerades uppifrån. Idag måste alla vara med på tåget som det heter. Kommun, stat, privata sektorn. Om det ska bli förändring. Ekologisk hållbarhet pratas det om, men en grundsten är den sociala hållbarheten.

Mitt föredrag på biblioteket börjar med att sex-sju killar i yngre tonåren slår sig ner för att lyssna. Jag blir aningen stressad för det är inte precis min målgrupp. Men många hänger på biblioteket, som är ett välbesökt nav, ett kulturcentrum med 220 000 besök per år, (jämför Operans 242 000), mitt i Fisksättras innercentrum, vid stråket alla passerar. Och vad är det nu som händer?

- Ni måste sitta still och lyssna, säger bibliotekarien Barbro Bolonassos., mångfaldigt prisbelönad, en otrolig kopplerska som sätter människor i förbindelse med varandra och med kunskapen biblioteket förvaltar.

Då går grabbarna.

Vid entrén ställer någon ut naivistiska färgglada tavlor, till salu för 100 kronor styck. Jag har 200 kontant och köper genast två. De är snygga, men mest för att pengarna går till behövande och hemlösa.

Två killar passerar förbi utanför fönstret.

- De jobbar med nya Folkets Hus, säger Barbro.

- Nya Folkets Hus? Nya? Har de startat ett Folkets Hus? Nu?

- Jovisst. Precis nyligen.

Jag blir stum. Jag trodde det var sådant man la ner.

Det känns som jag är hundra mil från det kaxiga coola "vem bryr sig?"-Södermalm där det ska öppnas ännu en affärsgalleria trots att det skriker efter just lokaler att mötas i.

Det är i Fisksätra Folkhemmet upplever en Revival à la 2010. Från Folkets Hus entré studsar ord som samverkan, gemenskap, nätverk, kollektivt engagemang, medinflytande. Som ett allaktivitetshus. Säg det som inte händer här?

Energinivån är hög och nyligen belönades också grupperna Av egen kraft, som ska vända destruktiv kraft till positiv, med Mohamud Abdirisak som ungdomscoach och Tjejgruppen WWSC (Wonder Women Sorority Club) med Fryshusets energispridarpris.

På Folkets Hus kan man träffas, göra egen musik, filma eller gå på gratis skrivarkurs med författaren Jennie Dielemann, som skrivit Tackar som frågar, om människor hon mött i bland annat Fisksätra, där hon bott. Hon jobbar här vissa dagar och det gör också koreografen Paloma Madrid, uppvuxen i Fiskis. Hon förbereder en Dansdag.

- Fiskis är som en liten by, säger de.

På biblioteket finns Fisksättras digitala allmänning. Här får sköra rottrådar fäste i en gemensam historia för en ort som funnits i knappt 40 år. Och med så många kulturer.

- **Vi skapar egna berättelser, säger Barbro.** Den somaliska hyddan här utanför på torget. Den internationella festen. Stadsodlingsprojekt. Science cafe. Diwali. Museiprojekt. För att nämna något.

Barbro tog häromdagen emot 30 nyfikna förtjusta kvinnor från en borgerlig pensionärsförening i Saltsjöbaden. De besökte kyrkan, bibblan, åt lunch på kvinnoföreningen Rosen och blev översvallande välkomnade av imamen i moskén.

Det blev även jag på festen i moskén senare. Det visar sig att jag känner imamen, Awad, palestinier, han kör taxi och vi har inte setts på 20 år säkert. Moskén ligger i bottenvåningen på ett av husen. Men annat ska det bli när pilotprojektet Guds hus förverkligas, då kommer kyrka och moské under ett tak med gemensam entré. Katoliker och protestanter delar kyrkorum och det byggs en moské.

Ingen annanstans i världen har en sådan idé uppstått. Mer än i Fisksätra.

Vi äter gourmetlammgryta och pyramider av ris allihop. Vd för bostadsjätten Stena fastigheter, kommunalrådet och kommunstyrelsens ordförande, fritidsnämnden, kyrkoherden och medarbetare från kyrkan, biblioteket, Folkets hus. You name it.

Jag hamnar bredvid äldre-och-ytterstadsborgarrådet som har Fisksätra på sin agenda. Och pratar med ordföranden i Folkets hus styrelse, Louise Kjessler, född Af Petersens. Tiderna förändras. Hon är entusiastisk. Jorunn Rådberg, Stena fastigheter i Fisksätra, kommer förbi med litet barn på armen:

- Det här är världens roligaste ställe att jobba på!

Ingela Bendt

[LO-Tidningen Kultur](#)

